

Novel·la L'austríac Robert Seethaler ens transporta a l'agrest paisatge dels Alps per relatar la vida d'Andreas Egger, un personatge esquerp, solitari, sense atributs de l'home modern

Entre cims i valls

ROBERT SALADRIGAS

Aquest és, en principi, un llibre que sembla modest i d'extensió breu, però a mesura que el lector s'hi endinsa i es familiaritza amb l'abrupte paisatge dels Alps adverteix que tanca una vida i que aquesta, a la seva manera, s'erigeix en símbol d'un món en aquest cas dinàmic i autosuficient. *Tota una vida* (2014) és l'obra del narrador Robert Seethaler (Viena, 1966), i es mou de cap a cap a l'entorn d'Andreas Egger, un orfe que de petit va arribar al poble alpí –el 1902– amb una bosseta plena de bitllets, amb la qual cosa l'oncle que l'acollí, el despietat granger Kranzstocker, el va explotar de manera repugnant fins que el va deixar coix d'una pallissa;

La capital del Tírol entre muntanyes nevades als anys cinquanta

PAUL ALMASY / GETTY

després va treballar en la instal·lació de telefèrics elèctrics, va assistir a la desaparició de l'única dona que va estimar sota una allau, va fer la Segona Guerra a l'exèrcit alemany, va passar vuit anys emprisonat a la Unió Soviètica i va tornar al seu poble per assistir al progrés que hi duïen visitants i esquiadors; es va fer guia turístic de les muntanyes i sempre sol com un animal esquerp, sense allunyar-se mai del seu hàbitat natural, una nit de febrer, als vuitanta anys, el carter va trobar al cap de tres dies el seu cos rígid a l'estable que ocupava, quan justament el cru hivern planava sobre la vall i el fred començava a baixar dels pics més alts.

Així va anar la vida de l'esquiador Andreas Egger, que va sobreviure a la brutalitat de la infantesa desprotegida, a la guerra i a una allau, confiat en les seves mans hàbils en el tracte amb la pedra, el coratge de l'individu d'esperit salvatge, l'amor que va perdre ben aviat per sempre més i la seva capacitat per no deixar-se vèncer per la solitud ni sentir-se assetjat per culpes que tan sols va arribar a intuir. En un moment concret, el narrador subjectiu del relat diu d'Egger que "bona part de la vida l'havia passada penjat d'un fil entre el cel i la terra", i de seguida s'acuita a afegir que "mai no havia sucumbit a les temptacions del món: ni a la beguda, ni a la prostitució, ni a la golafreria". Així, doncs, qui és aquell exemplar d'home de les muntanyes que respon per Andreas Egger, més proper a la innocència preadamita que a la figura del pecador al món de la modernitat? I pot aquest personatge primari, sense els atributs connotatius de l'home modern, suportar sobre les espatlles el pes d'una novel·la que discorre entre les acaballes del dinou i finals del vint en

Novel·la Pepa Roma parla d'una Barcelona avui desapareguda a través de la ment d'una dona sexagenària

El que amaguen les rebotigues

JUAN ÀNGEL JURISTO

Quarta novel·la de Pepa Roma (la Sentiu, Lleida, 1955), *Una família imperfecta*, és una clara mostra d'un fenomen que caldrà estudiar en el seu moment, el de l'actual profusió que té per tema la família i que té com a principal recurs narratiu el de la memòria de la tribu encarnada en el del protagonista, que sol identificar-se, a més, amb el narrador ja que el gènere sembla recórrer gairebé amb urgència a la primera persona. La memòria de la tribu en la seva accepció més justa: ho veiem en aquestes quasi sagues de Care Santos, a l'última novel·la d'Elia

Barceló, on és gairebé obligat remuntar-se a la tercera generació...

A *Una família imperfecta* la indagació de la memòria en la protagonista-narradora es remunta, així mateix, a la tercera generació d'una família catalana, que viu al barri barceloní de Sant Gervasi, i que per diversos avatars, la Cándida, la protagonista sexagenària, revela en totes les seves misèries.

Pepa Roma ens diu que tothom creu que la seva família és la rara i que les altres són felices i insulses fins a la normalitat perquè sap, com Simenon, que tota família guarda un cadàver a l'armari. La novel·la revela aquesta creença

L'autora catalana Pepa Roma

LIBERT TEIXIDÓ

desplegant amb minúcia i encert psicològic les misèries de la família catalana quan la Cándida s'ha de desplaçar del seu domicili de Madrid a Barcelona, per fer-se càrrec de la seva mare malalta, símbol del despotisme i del ressentiment brutal de moltes matriarques ocultes després del bon nom d'una família d'aquestes de les de sempre però vingudes a menys.

L'encert d'aquesta novel·la consisteix en la manera en què presenta l'enfonsament d'una família, ja que a part de la mare de la Cándida, hi ha l'Àngel, germà de la Rita i malalt de càncer, i la tia

un àmbit marcat per l'evolució de la vida "salvatge"?

És obvi que sí i que el seu autor, Robert Seethaler, l'ha bastit amb minuciosa precisió perquè el món delimitat –barreja de pèrdua, descomposició i canvi– que ens ofereix a través dels ulls d'Andreas Egger ens atrapi per no deixar-nos anar fins més enllà del desenllaç. Hi ha un instant al meu entendre insuperable. De sobte, en mirar enrere, Egger s'adona, sense poder raonar-ho, que la seva memòria ha deformat els vells records: són els mateixos, els pot reconèixer i reconèixer-se en tots ells, però una cosa intangible, subtil, ha canviat, i ell no tan sols ho percep sinó que ho identifica amb el temps. Goso dir que és un fragment capital per comprendre la vàlua del creador de la història i el fet que *Tota una*

Assilvestrat, va saber sobreviure a la crueltat de la infantesa, a una guerra, i a l'allau que va matar el seu únic amor

vida sigui una novel·la molt menys senzilla del que ens ha semblat en obrir el llibre. Amaga un món sense gairebé porositats, de cims elevats i avencs insondables, d'una complexitat latent el rebombori de la qual es fa escoltar en el silenci, quan el cor d'Egger ha deixat ja de bategar. Les veus que remuguen al subsòl del text no paren de clamejar. Com si fossin l'ànima de la neu. |

Robert Seethaler

Tota una vida / Toda una vida

LA CAMPANA / SALAMANDRA. TRADUCCIÓ AL CATALÀ: MARIONA GRATACÓS / AL CASTELLÀ: ANA GUELZENZU. 156/139 PÀGINES. 15 EUROS

Àngela, dona al seu temps emancipada però ara molt més gran i necessitada d'assistència i que odia amb totes les seves forces a la seva germana, la mare de la Cándida. Amb tots aquests elements, Pepa Roma ens introdueix en l'ambient d'una família i una ciutat que no reconeix amb el pas

Retrata amb encert psicològic una família de Sant Gervasi, de les de sempre, però vinguda a menys

dels anys i que per això mateix considera que són els últims mohicans d'un temps desaparegut per sempre: és el millor d'aquesta bona novel·la. |

Pepa Roma

Una familia imperfecta

ESPASA CALPE. 352 PÀGINES. 19,90 EUROS

L'autor després de rebre el premi Pla per la seva obra 'El mal francès' a l'hotel Ritz de Barcelona el 2006

MARC ARIAS

Memòries narratives Lluís Maria Todó reflexiona, mitjançant el vocabulari familiar i la seva experiència personal, sobre les relacions entre català i castellà a Catalunya i sobre la seva vocació juvenil de ser francès

Una família tranquil·la

JULIÀ GUILLAMON

Les relacions entre català i castellà a Catalunya són un tema de fons de l'obra narrativa de Lluís Maria Todó (Barcelona, 1950). Todó sosté que una de les raons de la decadència del català és el fet que en els darrers anys ha estat una llengua imposada a l'ensenyament. És una opinió respectable i molt discutible, que deixa de banda factors polítics, culturals i sociolingüístics. A *El mal francès* (2006) és on aquesta convicció es manifesta de manera més irada. A *Gramàtica dels noms propis* (a les llibreries el 6 de setembre) l'exposició és més somorta, més irònica i, potser també, més desenganyada i resignada. Els lectors del neocatalà que ara es parla, sense pronoms febles ni vocals neutres, sabran apreciar d'aquí a uns anys el llibre que acaba d'escriure? Segurament es queda curt i la pregunta hauria de ser: hi haurà lectors?

Todó parteix de l'estatus quo de la immediata postguerra: el castellà és la llengua oficial, al carrer el català és viu, hi ha un aiguabarreig de les dues llengües, que en les cases de petits fabricants, com ho eren els Todó, potser era més visible: amb els pares que es consideraven *gente bien* i dubtaven entre una llengua i l'altra, i la major part del servei que parlava castellà. En la família hi havia diferents vetes lingüístiques.

Els Todó eren tortosins vinguts a Barcelona. Els García de Celis, andalusos, d'una família procedent de Cantàbria. Al voltant d'aquestes dues línies genealògiques, tota una plèiade de parents (entre els quals destaca l'oncle Paco Todó, pintor de màquines) i veïns del barri de la Salut. Les dues àvies, tortosina i andalusa, són personatges molt principals, potser els més humans i intensos del llibre, que té

No hi ha mai grans drames: la història familiar dels Todó sembla escrita sobre pell d'elefant

un aire general de displicència.

Todó retrata una família en la qual no hi ha grans drames. En el moment de la Guerra Civil els germans deserten i no els passa res. El pare renuncia a la vocació d'artista: no passa res. L'oncle Paco s'enfronta amb el pare perquè vol ser artista, el fan fora de casa: no passa res. Hi ha una filosofia de la vida pràctica i una intenció manifesta de no posar-se pedres al fetge. Quan la nevada del seixanta-dos, les autoritats recomanaven ficar la neu en olles i cassoles i anar-la fonent. Els Todó se'n reien d'aquelles ocurrències i

–diu l'autor– van deixar que al cap d'uns dies la temperatura fes la seva feina. Quan Todó decideix que ja no anirà més a missa ho fa saber al seu pare: "Ah, molt bé". La història familiar dels Todó sembla escrita sobre pell d'elefant.

El que en podríem dir la segona part del llibre, que tracta de la infantesa i de la joventut de l'autor, en relació amb diferents institucions (una escola catalanista, un agrupament escolta, un grup de devots del Cor de Maria i de sant Antoni Maria Claret, el Partido Comunista Internacional i un hotel de Les Halles, a París, on va fer de vigilant), és molt distreta i divertida. El caràcter escèptic de Todó, la capacitat de veure's en perspectiva i riure's d'ell mateix són laminerers. Com ja passava en algunes de les primeres novel·les que va publicar (*El cant dels adéus*, 2001) és una crítica contundent al sistema del catalanisme dels anys seixanta, amb una bufetada sonora a Jordi Pujol i una excursió per la història de la corrupció política. L'altre tema és la recerca de la identitat sexual, que també ha tractat en diferents novel·les. Benvinguts a la república independent de can Todó. |

Lluís Maria Todó

Gramàtica dels noms propis

CLUB EDITOR. 185 PÀGINES. 17,95 EUROS